

MP04 ATENCIÓ I SUPPORT PSICOSOCIAL

UF1 NF3
SEGONA PART

- ❖ COL·LECTIUS D'INTERVENCIÓ
- ❖ LA TERÀPIA OCUPACIONAL I
L'ENTRENAMENT EN HAP



MP04 ATENCIÓ I SUPORT PSICOSOCIAL

UF1 NF3 2ª PART

1. COL·LECTIUS D'INTERVENCIÓ I TÈCNIQUES D'INTERVENCIÓ

1. PROGRAMES D'ENTRENAMENT EN HAP

1. LA TERÀPIA OCUPACIONAL

3.1 La valoració funcional de la persona

3.2 Les escales de valoració del nivell de dependència

3.2.1 Escales de valoració funcional

1. DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT

4.1 Els objectius

4.2 Els continguts

4.3 La metodologia

4.4 Els recursos

4.5 La temporització

4.6 L'avaluació

1. L'APLICACIÓ DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT

1. L'AVALUACIÓ DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT



1. COL·LECTIUS D'INTERVENCIÓ I TÈCNIQUES D'INTERVENCIÓ

El contingut
el podreu
descarregar
a moodle.

COL·LECTIUS D'INTERVENCIÓ EN HAP I TÈCNIQUES D'INTERVENCIÓ

Cada persona presenta unes necessitats individuals específiques però es poden definir determinades necessitats que acostumen a ser comunes per a cada col·lectiu d'intervenció.

PERSONES GRANS



L'envel·liment comporta la pèrdua progressiva de funcionalitat que afecta primer les àrees instrumentals i després les bàsiques. L'objectiu d'intervenció en aquest col·lectiu se centra en l'aspecte preventiu per tal de retardar el màxim possible la dependència. La prevenció incideix en l'aspecte físic, psicològic i emocional.

Les mesures d'intervenció se centraran en potenciar la mobilitat, l'exercici físic, les activitats cognitives i les relacions socials. Això contribuirà a mantenir la funcionalitat de la persona en les diferents

AVD. També hauré de treballar l'adaptació dels espais per tal que siguin accessibles, segurs i confortables.

Després de la viduitat, probablement, caldrà una intervenció sobre les habilitats d'autonomia personal ja que és habitual que la mort d'un cònjuge deixi l'altre en una situació de dependència funcional perquè mai no s'hagi encarregat d'algunes tasques. En aquests casos, és recomanable aplicar programes d'entrenament en habilitats d'autonomia personal, sobre tot, si la persona gaudeix de bona salut.

PERSONES AMB DISCAPACITAT FÍSICA



Aquest col·lectiu veu el seu nivell de capacitat funcional en funció del tipus i grau d'afectació (no serà el mateix una persona amb discapacitat en els braços que en les cames que en tots dos). Això afectarà a la majoria de les àrees de la vida diària. L'objectiu serà potenciar al màxim les capacitats que mantenen.

L'ús de productes de suport adaptats a les necessitats específiques de les persones serà una mesura d'intervenció primordial d'aquest col·lectiu. Aquests productes facilitaran la higiene personal, cuinar, vestir-se, menjar i, en general, fer la majoria de les activitats. També serà important un

entorn accessible i adaptat a la persona.

PERSONES AMB DISCAPACITAT SENSORIAL VISUAL



Les persones amb discapacitat visual tenen dificultat per executar activitats quotidianes com cuinar, fer anar electrodomèstics, deambular per casa o triar la roba. Amb un entrenament d'aquestes habilitats, aquestes persones poden arribar a ser molt autònoms. Hi ha una àmplia gamma de productes de suport i adaptacions de l'entorn que permeten dur a terme les AVD i accedir al món laboral.

TÈCNIQUES D'INTERVENCIÓ	DESCRIPCIÓ
Instrucció verbal	El/la tècnic/a s'encarrega d'explicar verbalment i de forma detallada totes les accions a desenvolupar. El diàleg és fonamental per tal d'implantar la persona de forma activa en l'entrenament.
Modelatge	Amb la presentació d'un model de referència i la seva observació s'entrena a la persona usuària perquè l'imiti. Aquest model pot ser el mateix professional o veure'l a través d'un vídeo.
Encadenament	Segons la complexitat de la conducta a imitar, aquesta es descompon en subconductes més senzilles perquè la persona usuària les pugui realitzar. Un cop s'han après separatament, es procedeix a encadenar tota l'activitat completa.
Role playing	La persona usuària presenta la conducta desitjada, seguint les instruccions que se li han donat en les fases precedents. En les primeres aproximacions, podem guiar-la verbalment.
Emmotllament	Consisteix en anar corregint les accions de la persona usuària, eliminant imprecisions, perquè la seva realització s'aproximi de manera més precisa a l'execució correcta.
Feines per casa	Es proposa a la persona usuària que apliqui els aprenentatges en situacions reals. Cal especificar-li les activitats que haurà de realitzar i en quins moments. Convé que registri les tasques realitzades i els dubtes que li sorgeixin.
Reforç	Per tal que la persona mantingui la motivació s'ha de reforçar els èxits assolits i la feina feta, a fi d'animar-la a continuar.
Retroalimentació	De manera simultània a l'execució de la conducta o immediatament després, s'ha de fer el feedback per detectar les dificultats, valorar els èxits i que la persona percebi que estem amb ella.
TÈCNIQUES COMPLEMENTÀRIES	
Orientació i entrenament familiar	L'ajuda de les persones de l'entorn de la persona usuària facilita l'èxit del programa. Caldrà que també estiguin entrenades en l'execució adequada dels procediments i que tinguin les pautes d'actuació per orientar i motivar la continuïtat de l'entrenament.
Contracte conductual	Pot caldre la formalització de les condicions per reforçar el compromís de la família.



2. PROGRAMES D'ENTRENAMENT EN HAP

Els processos d'ensenyament-aprenentatge d'HAP es duen a terme a través de programes d'entrenament.

Els PE en HAP s'organitzen com a un conjunt d'actuacions destinades a augmentar o millorar la capacitat funcional de la persona usuària.

El desenvolupament d'aquests PE, aplicats a **col·lectius específics**, es duu a terme des de la teràpia ocupacional.



2. L'ENTRENAMENT EN HAP



La **intervenció** es duu a terme:

1r → Avaluant la capacitat de la persona per exercir les AVD en les diferents Àrees.

2n → Instruint-la en l'adquisició dels coneixements i les destreses necessàries. així com en l'ús dels productes de suport.



2. L'ENTRENAMENT EN HAP

Els programes d'entrenament en HAP s'organitzen en quatre fases:

PROCÉS D'ENTRENAMENT de les HAP

1. VALORACIÓ DE LA CAPACITAT FUNCIONAL DE LA PERSONA

2. EL DISSENY DEL PROGRAMA

3. L'APLICACIÓ DEL PROGRAMA

4. L'AVAUACIÓ DEL PROGRAMA

PROCÉS D'E/A de les HAP

1. PLANIFICACIÓ

2. APRENTATGE
3. AUTOMATITZACIÓ
4. CONSOLIDACIÓ

2. L'ENTRENAMENT EN HAP

RECOMANACIONS ABANS DE COMENÇAR UN PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

- Conèixer la persona, les seves necessitats i les seves condicions físiques, cognitives i funcionals.
- Ajudar només en el que sigui necessari i evitar ajudes en les tasques que la persona pugui realitzar per si mateixa.
- Evitar la sobreprotecció, perquè afavoreix la dependència. És especialment important orientar la família en aquest aspecte.
- Condicionar l'entorn per facilitar la consecució de la conducta.
- Afavorir l'autonomia reforçant les conductes autònomes.
- Fomentar l'autoestima i la confiança de la persona en la seva capacitat i animar-la en els seus progressos.

3. LA TERÀPIA OCUPACIONAL

Terapia Ocupacional es la ciencia que utiliza las Actividades de la Vida Diaria (AVD) como fin terapéutico

No podemos dar más días de vida, pero sí más vida a los días

TERAPIA OCUPACIONAL

Autonomía

Reinserción

**Objetivos
Terapia
Ocupacional**

AVD

Adaptación

**Calidad
de vida**



“ El médico me salvó la vida, el terapeuta me enseñó a vivirla ”

3. LA TERÀPIA OCUPACIONAL

La teràpia ocupacional és la disciplina sociosanitària que s'encarrega d'avaluar la capacitat de la persona per dur a terme les activitats de la vida quotidiana i intervenir quan aquesta capacitat està en risc o danyada per qualsevol causa.

Es pot desenvolupar de manera individual o en grup i s'aplica mitjançant programes d'entrenament, dirigits a mantenir la funcionalitat de la persona, en el major nombre d'àrees de la vida diària, durant el major temps possible.



3. LA TERÀPIA OCUPACIONAL



3. LA TERÀPIA OCUPACIONAL



3. LA TERÀPIA OCUPACIONAL



Les seves **funcions** són:

1. Valorar la capacitat funcional de la persona per exercir les diferents AVD en les diverses àrees.
2. Aplicar programes d'entrenament en habilitats d'autonomia personal.
3. Administrar tècniques de reestructuració ambiental per crear entorns favorables.
4. Entrenar l'ús d'ortesis, pròtesis i productes de suport.

3. LA TERÀPIA OCUPACIONAL

ORTESIS

Són dispositius, suports i recolzaments elaborats amb la finalitat de brindar assistència al sistema neuromusculoesquelètic, els quals, realitzen tasques de subjecció, estabilització, alineació o correcció.



PRÒTESIS

És un substitut artificial d'una part del cos que manca. En ocasions, es deu extirpar una part del cos si es troba càncer en ella.



PRODUCTES DE SUPORT

És qualsevol producte (incloent-hi els dispositius, equips, instruments o *software*) fabricat especialment o disponible en el mercat, utilitzat per o per a persones amb discapacitat, destinat a facilitar la participació, a protegir, donar suport, entrenar, mesurar o substituir funcions o estructures corporals i activitats, o prevenir deficiències i limitacions en l'activitat o la participació.



3.1 VALORACIÓ FUNCIONAL DE LA PERSONA

Les persones poden presentar dèficits en les seves HAP per diverses causes: físiques, psicològiques, sensorials, cognitives o degudes al seu estat de salut.

També poden influir altres factors: socials, econòmics, contextuals.



3.1 VALORACIÓ FUNCIONAL DE LA PERSONA

No obstant això:



La valoració de la persona no ha d'enfocar-se en funció d'aquestes limitacions, sinó desde l'anàlisi de la capacitat funcional que manté ja que és quan s'identifica el seu **potencial de millora**.

3.1 LA VALORACIÓ FUNCIONAL DE LA PERSONA

Per tant, en l'avaluació (valoració funcional) de la seva autonomia cal:

1. Detectar situacions que poden posar en risc la seva autonomia.
2. Identificar les àrees deficitàries en les que es veu limitada la seva autonomia.
3. Valorar les condicions de la persona i les seves possibilitats de millora.

Amb això → s'obté un **diagnòstic** base per dissenyar la intervenció.

Autocura

Autodirecció

Comunicació

Habilitats
acadèmiques
funcionals

Habilitats
socials

Oci i temps
lliure

Salut i
seguretat

Feina

Utilització
de la
comunitat

Vida a la llar

3.1 LA VALORACIÓ FUNCIONAL DE LA PERSONA

- La **valoració** ha de ser **INTEGRAL**, i ha d'incloure informació relativa a aspectes biogràfics, de salut i de funcionalitat física i cognitiva de la persona, per obtenir el **DIAGNÒSTIC** que serveixi de base per dissenyar la intervenció.
- Sempre que sigui possible es recollirà la informació directament de la persona usuària, però si no es pot o la informació que proporciona és incompleta, es recorrerà per obtenir-la a través dels familiars o de les persones properes.
- Els **INSTRUMENTS** que es faran servir per recollir la informació seran:
 - L'entrevista (*estructurada/no estructurada o lliure*)
 - L'observació (*en condicions reals/en entorns simulats*)
 - [Les històries de vida](#)
 - Les escales de valoració funcional

3.2 LES ESCALES DE VALORACIÓ DEL NIVELL DE DEPENDÈNCIA

Taula: Classificació de diferents escales estandarditzades

<u>Àrea a valorar</u>	<u>Escales</u>
Cognitiva	Minixamen cognitiu de Lobo SPMSQ de Pfeiffer Escala d'incapacitat psíquica de Creu Roja Test de la torre de Londres Test del rellotge
Funcional	Índex de Katz Índex de Barthel Escala de Lawton i Brody Escala d'incapacitat física de Creu Roja
Relacions socials	Qüestionari de suport social funcional de Duke-UNC de relacions amb l'entorn
Estat emocional	Depressió de Hamilton Depressió geriàtrica de Yesavage
Autodeterminació	Escala Arc-INICO d'avaluació de l'autodeterminació

3.2.1 LES ESCALES DE VALORACIÓ FUNCIONAL

- ❖ L'índex de Katz per a la valoració de les AVD
- ❖ L'índex de Barthel per a la valoració funcional de la independència
- ❖ L'escala de Lowton i Brody d'avaluació de les AVD instrumentals
- ❖ L'índex la incapacitat funcional de la Creu Roja



4. EL DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

4.1. Els objectius.

4.2. Els continguts.

4.3. La metodologia.

4.4. Els recursos.

4.5. La temporització.

4.6. L'avaluació.

El disseny del programa d'entrenament en HAP consisteix en la planificació de les actuacions que es duren a terme per aconseguir uns objectius.

En la planificació del programa es tindran en compte:

4. EL DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

4.1. ELS OBJECTIUS

Es defineixen les metes que es volen aconseguir.

ELS OBJECTIUS GENERALS	ELS OBJECTIUS ESPECÍFICS	ELS OBJECTIUS OPERATIUS
Cal ser redactats en infinitiu.	Concreten una mica més els objectius generals.	Són els que es proposen assolir amb el conjunt de les activitats que es faran al llarg del programa.
Expressen el propòsit central del programa o la seva declaració d'intencions.	Cal que també es redactin en infinitiu.	Es redacten en infinitiu a partir dels objectius específics.
No han d'indicar resultats concrets.	Assenyalen els passos que cal fer per assolir l'objectiu general.	Han de ser sempre observables, quantificables i mesurables amb els seus corresponents indicadors.
Han de poder admetre diverses interpretacions.	Encara no són mesurables amb indicadors.	Només poden admetre una sola interpretació.

4. EL DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

EXEMPLE:

OBJECTIU GENERAL	Fomentar l'autonomia personal de la persona usuària en les AVD, tenint en compte les seves limitacions.
OBJECTIUS ESPECÍFICS	1. Realitzar la higiene personal diària. 2. Utilitzar productes adaptats per facilitar la vestimenta diària. 3. Cuinar els diferents àpats.
OBJECTIUS OPERATIUS	• De la higiene personal diària: 1. Rentar-se fora de la dutxa. 2. Dutxar-se amb aigua i sabó. • D'utilitzar productes adaptats per facilitar la vestimenta diària: 1. Apujar-se la roba amb les pinces de mànec. 2. Valorar la importància de l'ús de la roba còmoda. • Del cuinar els diferents àpats. 1. Preparar menús variats. 2. Ajudar-se d'estris de cuina i coberts adaptats.

4. EL DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

4.2 ELS CONTINGUTS

Se seleccionen les habilitats i les activitats, dins de cada àrea de la vida diària que s'hagi de treballar en el programa.

Les activitats programades han de permetre assolir tots els objectius operatius programats.

Cada activitat només hauria d'estar contextualitzada sota dos o tres objectius operatius, com a màxim. S'ha de programar tantes activitats com siguin necessàries per assolir tots els objectius operatius.

El límit d'activitats el marca la durada del programa.
Cal indicar un nom que la identifiqui i una petita descripció
que resumeixi breument què és el que es vol aconseguir.



4. EL DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

4.3 LA METODOLOGIA

Se selecciona la metodologia, les estratègies i les tècniques d'intervenció més adequades per aconseguir els objectius.

La **metodologia** indica com han de treballar els/les professionals per aconseguir que la persona usuària assoleixi els objectius establerts.

Les **estratègies** són els procediments o pautes d'actuació que es faran servir per assolir els objectius, i per tant, té a veure amb l'execució d'un pla de treball a partir d'una presa de decisions.

Les **tècniques d'intervenció** es refereixen als mètodes, recursos o procediments que s'utilitzaran per assolir els objectius.

TÈCNIQUES D'INTERVENCIÓ

INSTRUCCIÓ VERBAL

MODELATGE

ENCADENAMENT

ROLE PLAYING

EMMOTLLAMENT

FEINES PER CASA

REFORÇ

RETROALIMENTACIÓ

TÈCNIQUES COMPLEMENTÀRIES

ORIENTACIÓ I ENTRENAMENT FAMILIAR

CONTRACTE CONDUCTUAL

4. EL DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

4.4 ELS RECURSOS

Són tots els suports que es necessiten per portar a terme el programa:

Recursos materiales:

productes de suport, mobiliari, ...



Recursos humanos:

professionals que s'encarreguen de realitzar les activitats.



Recursos espaciales:

adequació de l'espai. Instal·lacions.



Recursos econòmics:

despeses monetàries.



4.5 LA TEMPORITZACIÓ

Es tracta d'establir la seqüència ordenada de les actuacions. Es tracta d'establir quantes sessions tindrà cada activitat i què es farà en cadascuna d'elles. Es pot representar gràficament en un cronograma.

Programa d'entrenament de la Matilde										
Núm. d'activitat	Setmana 1					Setmana 2				
Dia de la setmana	Dl	Dt	Dx	Dj	Dv	Dl	Dt	Dx	Dj	Dv
Activitat 1										
Activitat 2										
Activitat 3										
Activitat 4										

4.6 L'AVALUACIÓ

L'**avaluació** és un **procés continu** que es desenvolupa durant tota la intervenció. Mentre es presta l'atenció a les persones usuàries, es valora en tot moment el seu estat i la seva evolució, tant si es detecten progressos o millores com regressions o empitjoraments.

Al llarg de l'aplicació de programa s'han de diferenciar **tres tipus d'avaluacions**:

- **AVALUACIÓ INICIAL** (*identificació de les necessitats*)

Ajuda a valorar la situació de cada persona usuària i establir els objectius que es pretenen aconseguir. Es concreta en el pla d'atenció individualitzat (PAI).

- **AVALUACIÓ del PROCÉS** (*comprovació de progressos*).

Permet realitzar el seguiment del procés d'E/A de la persona i en tot cas, adequar-lo per tal d'assolir els objectius planificats. Permet modificar la metodologia, els recursos o el tipus d'activitat.

- **AVALUACIÓ FINAL** (*valoració final del procés*).

Permet realitzar la valoració final del procés d'E/A de l'habilitat, sempre vinculada amb els objectius prèviament especificats i es fa una autoavaluació dels professionals.

4. EL DISSENY DEL PROGRAMA D'ENTRENAMENT EN HAP

EXEMPLES: FITXA D'ACTIVITAT *(a descarregar al moodle)*

Nom de l'activitat:			
Edat:	Lloc d'aplicació:	Durada:	Espai:
Objectius:			
Desenvolupament de l'activitat:			
Recursos humans i materials:			
Organització en l'espai:			
Avaluació:			

EXEMPLE ORIENTATIU DE FITXA D'ACTIVITAT (la grandària dels apartats és orientativa i en cap cas es correspon amb el que haurien d'ocupar una vegada estigui emplenada)

Títol de l'activitat:		Responsable de l'activitat:
Durada:		
Descripció:		
Objectius generals:		Objectius específics:
Tasques i responsables:		
Desenvolupament de l'activitat:		
Recursos:		
Avaluació:		